

# Concert de concerte

Filarmonica a avut, în stagiunea care s-a încheiat, atențiile sale față de activitatea unor muzicieni — compozitori și interpreți distinși prin activitatea lor, de-a lungul unor decenii — sărbătorindu-i în concerte și chiar cicluri de concerte. A fost cazul maestrului Ion Dumitrescu, al pianistului Valentin Gheorghiu și violonistului Ion Voicu, al maestrului Dumitru Botez ș.a.

La sfârșitul stagiunii, a fost încheiat și ciclul „Concertelor Ion Voicu“, printr-un concert de concerte. A fost prilejul ca Ion Voicu să arate mai mult decât recunoscuta și apreciată sa măiestrie interpretativă, în *Concertul nr. 1 în si minor*, de Paganini, precum și în *Simfonia spaniolă* de Lalo. El a făcut o adevărată „baie de tinerețe“ cîntînd laolaltă cu trei violoniști aflați în plină afirmare: Radu Iancovici, Ștefan Rodescu și Mădălin Voicu, *Concertul pentru patru viori și orchestră* de Vivaldi, sub bagheta dirijorului I. Ionescu-Galați.

A fost mai mult decât o afirmare artistică: un spectacol impresionant. Ion Voicu, cu experiența sa de trei decenii și jumătate, a tutelat cu prestigiu și cu o dragoste realmente paternă buna prezentare solistică a concertului.

Radu Iancovici a cîntat cu seriozitate și cu o frumoașă ținută violonistică. Ștefan Rodescu a dovedit o dată mai mult aleasa sa sensibilitate, acea căldură comunicativă pe care o aduce în joc ori de cîte ori apare într-un concert. Cît privește pe Mădălin Voicu, care beneficiază de permanenta îndrumare și, am spune strunire, a lui Ion Voicu, vom sublinia alături de însușirile sale native — justetea și frumusețea tonului — trăsătura plină de siguranță a arcușului iar, uneori, severitatea cu care se afirmă (așa cum l-am văzut de altfel și în *Concertul pentru două viori* de Bach).

Găsim prilejul să recomandăm însă acestor tineri violoniști de talent, o muncă artistică susținută cu multă perseverență, zi de zi. Ei nu se vor putea realmente realiza în toată plenitudinea, decât studiînd zilnic, cu metodă, cel puțin șase ore, așa cum au făcut toți cei ce se consacră cu tot sufletul viorii. Așa au făcut Enescu, Kreisler, David Oistrach, Isac Stern, Ricci, pentru a nu cita decât pe acești mari violoniști. Așa a făcut, face și astăzi, Ion Voicu.

I. Ionescu-Galați a condus cu multă pondere și cu grijă pentru echilibrul sonor dintre orchestră și soliști. Este un artist de o muzicalitate deosebită căruia îi sugerăm însă să se păstreze cît mai drept la pupitrul dirijoral, nu aplecat peste partitură și chiar dincolo de ea, spre... orchestră.

J.-V. P.

## Concert Mozart — Beethoven la Radioteleviziune

După o stagiune bogată în evenimente, care a atras în sala din strada Nufierilor — fapt deosebit de semnificativ și de îmbucurător — un public format în majoritate din tineret, punctul final a fost

pus de Iosif Conta printr-un concert al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii dedicat marelui simfonism clasic vienez, reprezentat prin două din lucrările sale capitale: *Simfonia nr. 39 în Mi bemol major KV 543 de Mozart* și *Simfonia nr. 7 în La major op. 92 de Beethoven*.

Ambele simfonii s-au bucurat de interpretări axate în principal pe valorile ritmice și dinamice ale partiturilor, evidențiate de dirijor și orchestră cu un simț precis al progresiei dialectice. La Mozart, o asemenea vizkune a apărut firesc legată de cele două *Allegro*-uri extreme, străbătute de o viață orchestrală intensă, fertilă în evenimente; îndeosebi *Allegro*-ul final a impresionat prin stricta articulație a textului și prin modul imperios în care au fost evidențiate trăsăturile sale fulgurante. În *Andante*, melodia mozartiană a fost însă privată de „respirația“ sa specifică, iar *Menuetul* a sunat prea marțial pentru acest decorativ dans de epocă.

În Beethoven, Iosif Conta a renunțat la orice solemnitate decorativă în favoarea unor tempi de mare dinamism. Simfonia a avut astfel o desfășurare plină de intensitate ritmică și de nerv, culminînd într-un *Allegro* final, dominat de o trăire prodigioasă „à la Rubens“, care a dat concluziei concertului un caracter exaltant de bravură, după ce *Scherzo-ul* a impresionat prin contrastele sale de tempo și de nuanțe.

Între cele două simfonii, un intermezzo concertant original a fost realizat cu concursul a doi pianiști oaspeți din Italia, Fausto Zadra și Maria Luisa Bastyns Zadra: *Concertul nr. 10 pentru două pianе și orchestră în Mi bemol major KV 365 de Mozart*. Fausto Zadra ne era binecunoscut din vizitele sale anterioare (și din cele două discuri realizate la „Electrecord“ sub bagheta lui Carlo Zecchi) ca un interpret mozartian de ținută. Soția și partenera sa de cuplu muzical — formată, la rîndul ei sub îndrumarea lui Carlo Zecchi la Academia „Santa Cecilia“ din Roma — a dovedit însușirea în profunzime a caracteristicilor stilistice ce definesc muzica de pian a lui Mozart. Împreună, soții Zadra realizează unitatea de concepție necesară de-a lungul unei execuții pline de viață, de farmec, de antren, de sensibilitate, atingînd punctul culminant în frumoasa cadență comună a celor două pianе din finalul concertului, în care am apreciat cu deosebire intervențiile Mariei Luisa Bastyns Zadra, pentru rafinamentul lor muzical și instrumental. La pupitrul, Iosif Conta a știut să asigure fermitatea ritmică și brio-ul solicitate de această fermecătoare pagină concertantă mozartiană, din păcate atît de rar ascultată.

EDGAR ELIAN

## Mircea Cristescu — Cristea Zalu

Dirijorul Mircea Cristescu a prezentat la Filarmonica „George Enescu“, în primă audiție, piesa *Valențe* de Liana Șaptefrăți. Tinăra compozitoare este foarte prolifică, îndeosebi în genul cameral. Piesa ascultă

tată este scrisă pentru orchestra mare, dar fără lemn. A fost intitulată *Valențe*. Alegînd acest termen, specific îndeosebi limbajului chimiei, și care înseamnă capacitatea de combinare a unui element cu altul, nu putem ști ce a avut în vedere compozitoarea. De altfel termeni ca poliedre, parametri, polichromii, unghiuri, diedre, etc. etc. împrumutate științelor, fac azi mare modă. Dar să trecem.

Lucrarea ascultată s-a prezentat ca o pînză sonoră aproape uniformă în care sonoritățile, îndeosebi ale instrumentelor de coarde, au apărut bine amalgamate — totul desfășurîndu-se calm, ponderat, cu o curbă oarecum ascendentă a intensităților care apoi a coborît, devenind treptat, plată, etală. Pe acest fundal, pe această suprafață sonoră continuă, agrementată la răstimpuri de intervențiile unor instrumente de culoare (clopote, marimbafon, etc.) răsăreau sau mai bine zis izbuneau cu mare forță, cînd și cînd, sonorități viguroase la alături. Erau singurele „evenimente” de-a-lungul desfășurării acestei placide lucrări care de altfel a ținut circa un sfert de oră. Noi o așteptăm pe compozitoare, care pare să dispună de anumite posibilități mai importante de exprimare, cu o lucrare de semnificație majoră, o compoziție care să ne spună realmente ceva. „Pînză” sonoră despre care am făcut mențiune s-a stins încet, așa cum apăruse, la început, lăsîndu-ne cu sentimentul că va mai urma ceva... Orchestra și dirijorul nu au trădat — sîntem convinși — dimpotrivă, au sprijinit intențiile compozitoarei.

Pianistul Cristea Zalu a cîntat apoi *Concertul no. 1. în Do major* de Beethoven. Interpretul a dovedit, și de data aceasta, calitățile pe care i le cunoaștem: forță (deși atacul inițial a fost „moale”), precizie, fluentă în expunerea discursului muzical și trecerea frumoasă a pasajelor de virtuozitate pe care aici Beethoven le-a scris cu ..., blindețe (vrem să spunem o virtuozitate mai elementară) ne referim atît la cadența din *allegro con brio* unde solistul a dispus de toate libertățile, cît și la dialogurile sale cu orchestra.

În final, pianistul și consecutiv orchestra s-au grăbit puțin, luînd un tempo mai viu.

Dirijorul Mircea Cristescu a încheiat programul său cu *Simfonia în Do major* („Linzi”) de Mozart din care am reținut îndeosebi mișcarea galantă imprimată menuetului și vivacitatea din *Presto* final.

J.-V. P.

## Sergiu Comissiona

### la Filarmonică

Concertul prezentat la Filarmonica „George Enescu” de Sergiu Comissiona ne-a dezvăluit noile valențe dirijorale dobîndite în bogata-i și rodnică-i activitate. A realizat uvertura „*Corsarul*” de Berlioz cu o impetuoasă și înflăcărare care au antrenat puternic pe toți membrii orchestrei. Sergiu Comissiona este un temperament deosebit de dinamic, de-a dreptul vulcanic. Este relevabilă diversitatea și eficacitatea gestice sale. Fiecare mîna împlinește roluri dife-

rențiate. Cu cea stîngă stimulează cu un gest larg intensitatea viorilor prime (care s-au comportat, de altfel, strălucit) pentru a le potoli apoi cu autoritate, în vreme ce bagheta sa se înălța, uneori, spre Cupola Ateneului, nepărăsind însă nicicînd indicațiile de ritm, de tempo ale partiturii. El are darul de a mula expresiv fraza muzicală, cu o elocință comunicativă. Avansează doi pași spre a întoarce una sau mai multe file din partitură, pentru a se retrage imediat după aceea, într-o ținută exemplară, luînd distanțe cît mai avantajoase față de orchestră. Suplu, precis și cu o mare pondere, s-a afirmat și în *Concertul* atît de românesc, de frumos cizelat orchestral, al lui Valentin Gheorghiu, în care solist a figurat, cu strălucire, însuși compozitorul. (De altfel, Sergiu Comissiona și Valentin Gheorghiu sînt programați ambii să cînte la Dallas în Texas și nu au lipsit în sala Ateneului reprezentanți ai muzicii din orașul texan, veniți să-i urmărească pe ambii protagoniști).

Încheierea a fost făcută cu *Simfonia I* de Brahms, prilej de a prețui o dată mai mult pătrunzătoarea inteligență muzicală a dirijorului și spiritul, i-am spune clasic, în care a prezentat lucrarea. Efervescentul, exuberantul dirijor a avut însă și acea conținută cerută, la răstimpuri, de buna interpretare a lucrării.

Simfonia a fost redată, pe rînd, cu dramatism și frămîntare, cu o seducătoare seninătate, apoi cu caracteristica melancolie brahmsiană și răscolitoarea energie ce caracterizează finalul.

Sergiu Comissiona a legitimat pe deplin prețuirea deosebită pe care și-a cucerit-o pretutindeni.

## Christoph Eschenbach dirijor

Christoph Eschenbach este un pianist de mare talent, judecînd după manifestările sale anterioare, din țară și de peste hotare. (Ne amintim, că în 1968 numele său figura cu litere enorme, afișat pe toate placardele de concert ale Parisului). El a făcut și face o carieră strălucită și îndreptățită, ca pianist. L-am urmărit și în ipostaza de dirijor, la Filarmonica „George Enescu”. Se pare că luase bagheta pentru prima oară. Cel puțin la noi. Chipul în care și-a alcătuit programul (și pe care Filarmonica l-a acceptat) l-am socotit curios: două lucrări de Dvorak și *Simfonia a III-a „Eroica”* de Beethoven. În primul rînd e de făcut observația că două lucrări ale unui același compozitor — fie el chiar Dvorak, pentru care avem toată prețuirea, desigur înseamnă totuși, prea mult, în același program. Cînd aceste lucrări sînt *Serenada* și *Concertul de pian și orchestră*, lăsate mult în urmă de alte lucrări de valoroasă semnificație artistică ale aceluiași compozitor, lucrul pare cu atît mai ciudat.

A-ți face debutul cu acestea ca dirijor, în ochii noștri nu își află justificarea. Am urmărit ou multă plictiseală desueta *Serenadă* — pe care dirijorul a condus-o, am zice cu pasiune, o lucrare interminabilă căreia i-a succedat *Concertul pentru pian și orchestră* mai sus menționat. Ni se va îngădui să spunem că nu am avut prilejul de-a lungul unei jumătăți de veac (și mai bine) de consecventă urmărire a vieții muzicale, cel puțin a Bucureștiului — să ascultăm